

wasila
- Tankesmie for norsk islam

MUSLIMSK PARAMETER

— EN TJENESTE FRA WASILA

INNLEDNING

13.september står vi igjen overfor et stortingsvalg. Norske muslimer lurer på hvordan fremtiden blir i en usikker tid preget av covid-19-pandemien, økende muslimhat og et mer gudløst samfunn.

For mange norske muslimer er det vanskelig å orientere seg i det partipolitiske landskapet. I utgangspunktet kan en tenke at det ville ha vært naturlig og logisk for mange muslimer å stemme på høyresiden som tradisjonelt har hatt større aksept for religiøsitet og verdikonservatisme, og ikke venstresiden som hviler på et til dels ateistisk, om ikke tidvis antireligiøst, grunnfjell. Likevel stemmer den overveldende majoriteten av norske muslimer til venstre for det politiske sentrum. I en rapport fra Statistisk sentralbyrå (SSB) fra 2019 kom det frem at hele 85 prosent av norske muslimer stemte på venstresidens partier under stortingsvalget i 2017

(https://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/_attachment/390242?_ts=16b73d0d3d0). Arbeiderpartiet (Ap) er det desidert mest populære partiet blant muslimer, som fikk 68 prosent av norske muslimers stemmer. Tallene var ganske like under lokalvalget i 2015.

Slik Wasila ser det, og forskning fra SSB viser, er det ikke er sikkert at norske muslimers øredøvende støtte til norsk venstreside alltid er gjennomtenkt – men er mer betinget i en partiidentifikasjon tuftet på blant annet arv og tradisjon.

Wasila mener at norske muslimer bør ha en mer gjennomtenkt tilnærming til norsk politikk – at de setter seg inn i de ulike partienes standpunkter, og har en helhetlig tilnærming til de politiske partiene. For norske muslimer er selvfølgelig innvandringspolitikk, kamp mot diskriminering og utenrikspolitikk viktig, imidlertid bør stemmen baseres på en bredere analyse av også familierpolitikk, skolepolitikk, økonomi og miljøpolitikk, slik at stemmen er med på å utvikle hele samfunnet i bedre retning. Mange muslimer er opptatt av familiespørsmål, moral og etikk – hvilke partier reflekterer dette? Fag og dannelse i skolen samt en rettferdig fordeling av ressurser og ivaretagelse av kloden Gud har gitt oss er også sentrale temaer for norske muslimer. Ikke minst – hvilke norske partier støtter livssynsåpenhet og religionsfrihet?

W

MÅL OG METODER

I mylderet av nettsider, brosjyrer og debatter er det vanskelig å vite hva partiene egentlig står for, og hva som skiller dem fra hverandre. Noen ganger er det lettere å stemme på partiet bekjente eller familie stemmer på. Det er vanskelig å finne frem til hvilket parti som best sammenfaller med våre egne verdier og ønsker. Wasila er en nyopprettet tankesmie for norsk islam. Formålet vårt er å bidra til å styrke mangfoldet i Norge ved å fremme en samfunnsutvikling der norske muslimer er og oppleves som et ressurssterkt bidrag, samt får like muligheter som alle andre borgere. I forbindelse med valget denne høsten har vi derfor utformet en rapport om hva de ulike partiene står for med fokus på de temaene vi tror opptar muslimer flest, og ikke minst temaer vi ønsker å vekke engasjement rundt. Vi har skilt de ulike segmentene i rapporten temavis.

Temaene er som følger:

- religion og livssyn
- eldreomsorg
- asylpolitikk
- skole og utdanning
- integrering, likestilling og diskriminering
- familiepolitikk og etikk

- utenrikspolitikk
- miljøpolitikk

— **GOD LESING OG GODT VALG! DIN STEMME TELLER.**

INNHOILDSFORTEGNELSE

**RELIGION OG
LIVSSYN**

s. 5

ELDREMSORG

s. 9

**ASYL- OG
FLYKTNINGS-
POLITIKK**

s. 13

**UTDANNELSE OG
SKOLE**

s. 31

**INTEGRERING,
LIKESTILLING OG
DISKRIMINERING**

s. 17

**FAMILIEPOLITIKK OG
ETIKK**

s. 21

UTENRIKSPOLITIKK

s. 26

MILJØPOLITIKK

s. 35

RELIGION OG LIVSSYN

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

For alle som tilhører en minoritetsreligion i Norge er spørsmål tilknyttet religion viktig. Alle partiene i Norge er enige om at retten til å utøve sin religion er en menneskerett som skal vernes, og at man ikke skal diskrimineres på grunnlag av religion. Uenigheten består i om Norge som stat skal ha en statskirke, og i hvor stor grad stat og religion skal skilles. For eksempel hvem som kan ha rett til å være en vigselsforstander, kan en imam være dette? Det er også uenighet om det skal undervises i religion på skolen og om det kan opprettes privatskoler hvor det undervises i religion, det vil si religiøse privatskoler. Mange muslimer ønsker også å vite om noen av partiene vil innføre hijab-forbud, og i så fall på hvilke områder. Det overordnede spørsmålet er altså hva slags sekularisme Norge skal ha – en liberal sekularisme som den amerikanske, der religiøse uttrykk i offentligheten tillates og verdsettes, eller en fransk sekularisme der religion blir forsøkt fjernet fra offentligheten.

DE RØDE PARTIENE

De røde anfører at de ønsker et tolerant og inkluderende samfunn hvor folk med ulik tro kan leve sammen og med like rettigheter. De anser retten til religionskritikk å være like viktig som religionsfrihet. **Rødt** tar opp et poeng som kan være av interesse for norske muslimer, og det er at de erkjenner at det eksisterer mye rasisme kamouflert som religionskritikk, noe de vil ta

avstand fra og arbeide imot. **SV** understreker at de vil støtte kvinnefrigjørende og skeive initiativ i alle trossamfunn, og at ingen skal diskrimineres på bakgrunn av sin religion. SV har med andre ord fokus på å endre religiøse trossamfunn.

De røde ønsker et tydelig skille mellom stat og kirke. Det enkelte trossamfunn vil bli avskjært fra vigselsretten, slik at et gyldig ekteskap også må inngås juridisk oversett av noen annen enn den religiøse forstander, som for eksempel en imam. **Rødt** ønsker å omgjøre KRLE til et religionsnøytralt verdi- og filosofifag.

Trossamfunn kan søke økonomisk støtte på linje med frivillige organisasjoner. **SV** understreker at de vil stille krav til demokrati, likestilling, menneskerettigheter og ikke-diskriminering til de trossamfunn som ønsker støtte, og det vil ikke bli gitt støtte til menigheter som for eksempel oppfordrer til svært streng sosial kontroll.

Ap vil fortsette med kirkeordningen slik den er i dag.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

MDG har ganske lik politikk som de røde, og understreker at de vil støtte kvinnefrigjørende og skeive initiativ i alle trossamfunn, og at ingen skal diskrimineres på bakgrunn av sin religion. De ønsker å endre KRLE til et mangfoldig religions- og livssynsfag.

SP understreker at ulike tros- og livssynssamfunn gjør Norge rikere, og de vil sikre økonomisk likebehandling med minstekrav til antall medlemmer og ikke-diskriminering. De vil også sikre at den offentlig støtten brukes i Norge og i samsvar med norsk lov. De som forvalter statlig støtte skal være demokratisk

valgt, og begge kjønn skal være representert. Finansiering fra utlandet skal begrenses. Personer som kommer som religiøse leder skal ha eller skaffe seg kunnskap om norske verdier og rådgiverrollen. SP nevner også spesifikt at de vil bekjempe antisemittisme og muslimfiendtlighet. De vil også bekjempe negativ sosial kontroll. De ønsker å fortsette med Den norske kirke slik den er i dag.

KrF ønsker en aktiv og støttende tros- og livssynspolitik med gode finansieringsordninger som likebehandler alle trossamfunn. De vil støtte trossamfunn i opplæring av barn og unge, og øke aksepten for tro i blant annet Forsvaret, eldreomsorg og helsesektoren, blant annet med akseptabel mat for alle. De er særdeles opptatt av retten til friskoler, også på religiøst grunnlag. De vil ha barn som er trygge på sine verdier og identitet, og er opptatt av å sikre de kristne friskolene for å videreføre denne arven. For muslimer som har et dypt ønske om muslimske privatskoler, vil derfor KrF muligens være de som har størst forståelse for dette. Av alle partier, er KrF de eneste som spesifikt tar opp retten til å bære religiøse symboler, og de vil sikre dette, så lenge det ikke hindrer læring og utførelse av arbeidsoppgaver

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

De blå partiene vil fortsette med Den norske kirke.

Høyre vil forplikte trossamfunn til å opplyse om utenlandske bidrag over en viss størrelse. De vil trekke tilbake støtte fra trossamfunn som oppfordrer til brudd på norsk lov, eller mottar støtte fra stater som ikke praktiserer religionsfrihet. De vil øke fokuset på opplæring av religiøse ledere innenfor ledelse, demokrati, likestilling, negativ sosial kontroll, vold og overgrep samt ekstremisme.

Frp mener det er et godt integreringstiltak å forby bruk av religiøse plagg i offentlige stillinger med myndighetsutøvelse, og ønsker videre å innføre forbud mot hijab i grunnskolen. Ingen av de andre partiene støtter forbud mot hijab så langt.

H

FrP

ELDREOMSORG

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

De første muslimske innvandrerne som kom til Norge på 1970-tallet har begynt å bli eldre. Til nå har ofte den muslimske storfamilien tatt seg av egne eldre i Norge, og organiseringen av eldreomsorgen har derfor ikke vært av stor interesse for norske muslimer. Dette er i ferd med å endre seg. Det blir flere eldre norske muslimer med pleiebehov, og samfunnsutviklingen med høyere utdanning hos begge kjønn og den levestandarden muslimer nå innretter seg mot, tilsier at de fleste anser seg som avhengige av to inntekter. Samtidig vil færre og færre av de eldre reise tilbake til sine hjemland som pensjonister, og fremtidens generasjoner vil ikke ha en egen liten hær av barn å spille på lenger, de fleste bare to eller tre. Det vil kanskje være vanskelig for familien alene å ivareta de eldre. Eldreomsorgsinstitusjonene vil bli en realitet for norske muslimer også. Det foregår også interessante diskusjoner om økt utvikling av velferdsteknologi så eldre kan bo lengre hjemme, og stønad til pårørende som passer eldre, noe som er høyst relevant for muslimer som ønsker å ha sine eldre boende hjemme så lenge som mulig.

DE RØDE PARTIENE

De røde partiene **Rødt** og **SV** ønsker at kommunene skal eie og drive alle sykehjem og andre boinstitusjoner for eldre. De vil jobbe imot privatisering av disse institusjonene, og heller øke kvaliteten på de offentlige tilbudene. De ønsker ikke private tilbydere og konkurranse på dette området, da de mener dette er best for å sikre punktene nevnt under den generelle politikken. **SV** nevner spesifikt at de vil sikre valgfrihet og selvbestemmelse i møte med det offentlige, og hensynta at Norge er et flerkulturelt samfunn.

Ap går ikke imot private aktører, fordi de mener at det finnes både ideelle og kommersielle tilbydere som kan tilby god eldreomsorg. De har likevel fokus på å styrke kommuneøkonomien, slik at de kan prioritere en bedret eldreomsorg

og mer utvikling og bruk av velferdsteknologi. De nevner spesifikt at de vil utarbeide en nasjonal pårørendepolitikk, noe som vil være av interesse for den muslimske storfamilien.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

Partiene i midten ønsker å bedre eldreomsorgen ved at den fortsatt skal være et kommunalt ansvar med styrket kommunebudsjett på dette punktet, men har fokus på at ulike eldre har ulike behov, slik at oppgavene med å få til et best mulig tilbud må løses sammen med den enkelte, ideelle og private aktører. Nøkkelordet er individets behov og behovsstyrt eldreomsorg. Ofte får individene sine egne ønsker best dekket ved at de bor hjemme slik de selv vil, så MDG, SP, Venstre og KrF har stort fokus på dette.

SP nevner spesifikt at alle skal behandles med utgangspunkt i egne forutsetninger, inkludert språk og kultur.

KrF foreslår pårørendestøtte, som skal være en kontantstøtte for pårørende til eldre. Dette er noe som i så fall vil være av stor interesse for muslimske familier i Norge. Også Venstre nevner at de ønsker å utvide dagens ordning med permisjoner og omsorgslønn for pårørende som tar seg av familiemedlemmer.

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Høyre og **Frp** ønsker at de eldre skal kunne velge hvilken aktør de skal ha hjelp av, og kommunen skal betale for det enten det er offentlig eller privat, altså fritt brukervalg. Det viktigste for dem er ikke hvem som utøver eldreomsorgen, men at den eldreomsorgen som gis er god. De mener også at pårørende er en ressurs som må brukes mer, og har lagt frem en pårørendestrategi.

H

FrP

ASYL- OG FLYKTNINGSPOLITIKK

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

For norske muslimer er dette et evigvarende engasjerende tema fordi det involverer grunnleggende menneskerettslige spørsmål. Det dreier seg om ansvaret som føles for å gjøre godt for mennesker i nød samt familiegjenforening. Samtidig skal dette holdes opp mot Norges evne til å gjøre noe for mennesker på flukt, sikkerhet og verdikonflikter. Mange norske muslimer har også enten selv, familie eller bekjente som direkte har kommet til Norge som flyktninger eller asylsøkere, og derfor føles temaet personlig.

DE RØDE PARTIENE

De røde partiene er sterkt uenige i dagens asylpolitikk, og mener den er for streng. Det overordnede mål for de røde er at menneskers rett til å søke asyl i Norge ikke skal hindres. Norge skal overholde sine menneskerettslige forpliktelser, som fastslår retten til å søke asyl, forsvare flyktningkonvensjonen og følge anbefalingene til FNs høykommissær for flyktninger.

SV og **Rødt** ønsker blant annet å ikke returnere flyktninger til land FN anser som utrygge, gjeninnføre rimelighetsvilkåret i internfluktsaker, gi asylsøkere mulighet til å søke om oppholdstillatelse som arbeidssøker på lik linje med arbeidssøkere fra land utenfor EØS per i dag fra dagen de kommer og senke botidskravet for å få permanent oppholdstillatelse for flyktninger. I tillegg vil de to partiene at Norge skal øke antallet kvoteflyktninger minst i samsvar med FNs anbefalinger, innføre foreldelsesfrist for tilbakekall av statsborgerskap, arbeide for at miljøflyktninger skal få komme til Norge, og at barnevernet skal ha ansvar for asylsøkerbarn helt opp til 18 år. I likhet med alle andre partier er de opptatt av en rask og god integrering, og at folk som kommer til landet raskt kommer i gang med arbeid og blir en del av samfunnet. De stiller ikke like strenge krav til språk og inntekt i forkant av oppholdstillatelsen som de blå. Som alle andre partier ønsker de også en raskere og bedre saksgang av oppholdssaker, og Rødt ønsker blant annet å erstatte Utlendingsnemnda (UNE) med en egen rettsinstans.

Ap har derimot et helt annet standpunkt og «ønsker å videreføre en streng, rettferdig og human asyl- og flyktningpolitikk.» De vil ha en aktiv returpolitikk hvor kun de som virkelig har behov for asyl får bli, mens de andre sendes raskest mulig hjem, slik at man bruker ressursene der hvor det er behov. De vil prioritere kvoteflyktninger.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

MDGs politikk er nokså lik SV og Rødt sin på dette området.

I likhet med de to rødeste ønsker **SP** blant annet å gjeninnføre rimelighetskravet i internfluktsaker, og innføre en foreldelsesfrist på tilbakekall av statsborgerskap. Ellers vil de blant annet at asylsøkere som kommer fra trygge tredjeland skal få sine asylsøknader behandlet der og at de må få en rask og rettssikker avklaring av søknaden. Etter at oppholdstillatelse er gitt, skal bosettingsintervjuet skje umiddelbart og bosetting skje så raskt som mulig. De vil ikke utvide rammene for familiegjenforening, men forenkle prosessen for de som har krav på gjenforening på dette grunnlaget. De vil ha en rask retur av de som har fått endelig avslag på sin asylsøknad i Norge, gjennomgå situasjonen for ureturnerbare asylsøkere, særlig med hensyn til statsløse. De ønsker å styrke rettssikkerheten til barn født i Norge og som står uten statsborgerskap.

Venstre har fokus på asylmottakene og mener at integreringen må begynne allerede der. Venstre vil øke aktivitetstilbudet i mottakene og gi barn i mottak rett til barnehageplass. De vil gjøre det enklere for asylsøkere å få midlertidig arbeidstillatelse, åpne for arbeidstillatelse for papirløse med lang botid i Norge og tilrettelegge for at asylsøkere skal kunne ta videregående opplæring. Når det gjelder helsetilbud mener Venstre at asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente har samme rett til helsetjenester som den øvrige befolkningen, og vil blant annet styrke papirløses rett til helsehjelp. Venstre mener videre at en rask retur av asylsøkere som ikke får opphold er viktig, men vil stoppe tvangsreturer til land FN's høykommissær for flyktninger fraråder retur til.

KrF har ganske lik politikk som sentrumpartiene, men har et særlig fokus på mennesker som konverterer til minoritetsreligioner i sine hjemland.

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

For **Høyre** er det snakk om å først og fremst bistå økonomisk, fremfor å ta imot flyktninger. De mener dette vil være mest effektivt. De ønsker at flyktninginnvandring til Norge i hovedsak skal skje gjennom uttak av kvoteflyktninger, der de skal prioritere seksuelle minoriteter, hele familier uten behov for familiegjenforening og personer med høy sannsynlighet for god integrering. De vil også sette et inntektskrav for familiegjenforening på et nivå hvor det er mulig å forsørge familien som kommer.

Oversikt over hva Høyre har gjort ifølge deres hjemmeside

- strammet inn på asylreglene
- stilt strengere krav til statsborgerskap
- begrenset familieinnvandringen til nærmeste familie
- strammet inn kravene til permanent oppholdstillatelse
- innført 24-årskrav for familieetablering – angivelig for å forhindre tvangsekteskap

FrP har et strengere syn på å ta imot asylsøkere enn Høyre, og ønsker å avvikle dagens asylinstitutt, og opprette asylsentre i Asia og Afrika. I tillegg til å endre asylinstituttet, ønsker FrP kraftig innstramning av både å ta inn asylsøkere og familiegjenforening. FrP er videre det eneste av de store partiene som eksplisitt også nevner at man er bekymret for et stort antall mennesker med ikke-vestlig bakgrunn og hva slags verdikonflikter dette kan skape. De vurderer å opprette et nasjonalt senter for studier av langsiktige konsekvenser av høy innvandring fra den ikke-vestlig verden.

H

FrP

INTEGRERING, LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

Hvorfor dette temaet er viktig for norske muslimer sier seg selv. Mange norske muslimer er innvandrere selv eller etterkommere av innvandrere. Vi tilhører den gruppen som har integrert oss og som storsamfunnet ønsker skal fortsette å integrere seg, og som har følt på kroppen alle utfordringer som følger med. Vi tilhører dessuten en gruppe som trenger å bli likestilt på samme linje med andre samfunnsborgere og beskyttet fra diskriminerende krefter i samfunnet. Særlig med en voksende fiendtlig innstilling overfor muslimer i den vestlige verden siden 11. september og alvorlige trusler fra høyreekstreme krefter som ble virkelige 22. Juli 2011 og 10. august 2019. Det er også en kjensgjerning at mange muslimer i Norge kan føle seg eller bli sett på som annerledes fra storsamfunnet fordi mange fremdeles har en sterk tilknytning til religion, i motsetning til majoriteten i samfunnet. Norske politikeres holdninger til mangfold og diskriminering er derfor et viktig for norske muslimer.

DE RØDE PARTIENE

En gjennomgang av de ulike partiprogrammene viser at det er de røde partiene, **SV**, **Rødt** og **Ap**, som har en mest sammenhengende politikk på

integrasjon, likestilling og diskriminering. Alle tre partiene vil fjerne støtten til den antimuslimske bloggen Human Rights Service (HRS).

Rødt mener det er viktig å kartlegge diskriminering og rasisme i alt fra arbeidsliv til organisasjonsliv, og deretter sette inn tiltak. Rødt ønsker tiltak som motvirker rasisme og diskriminering i arbeidsmarkedet. Rødt mener rasisme er et strukturelt problem i Norge, og ønsker å involvere minoritetsorganisasjoner i utforming av politikk. De ønsker at lovverket mot hatefulle ytringer og hatkriminalitet håndheves. Rødt ønsker at handlingsplaner mot rasisme, muslimhat og antisemittisme vil virke dersom de følges opp med konkrete tiltak og ressurser.

SV står for like muligheter, uavhengig av hudfarge, etnisitet, religion og bakgrunn. De vil lage en tiltaksplan for å forebygge og håndtere rasisme i skolen, samt sørge for norske kommuner og statlige foretak systematisk jobber mot rasisme. SV ønsker å øke andelen ansatte med minoritetsbakgrunn gjennom kvotering i staten, og bruke kvotering aktivt for å rekruttere personer med minoritetsbakgrunn til lederstillinger. SV ønsker å videreføre egne handlingsplaner mot antisemittisme og islamofobi.

Ifølge **Ap**s partiprogram ønsker de å føre en offensiv og målrettet likestillingspolitikk som inkluderer alle i samfunnet, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og etnisitet. Ap ønsker at offentlige virksomheter går foran og jobber aktivt for rekruttering av ansatte med flerkulturell bakgrunn. Ap vil jobbe for at kvalifisering til arbeid starter allerede på asylmottakene, og ved å styrke introduksjonsordningen. Som et tiltak for bedre integrasjon ønsker AP å redusere tiden den enkelte sitter i mottak. Ønsker også å iverksette handlingsplan mot rasisme, samt fjerne statsstøtten til Human Rights Service. Ap ønsker å prioritere bekjempelse av muslimhat og antisemittisme.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

Alle sentrumspartiene vil fjerne støtten til HRS.

MDG ønsker at alle skal ha lik rett og tilgang på utdanning og arbeid. De ønsker også å bruke kvotering som virkemiddel der det er nødvendig for å sikre like muligheter i arbeidslivet. MDG ønsker å øke støtten til organisasjoner og sentre som 22. Juli-senteret og 10. august-stiftelsen, som jobber mot rasisme, islamofobi og antisemittisme. MDG ønsker å styrke og tydeliggjøre rasismeparagrafen slik at det blir enklere å rettsforfølge hatefulle ytringer. MDG mener innføring av anonyme jobbsøknader i offentlig sektor vil motvirke rasisme i offentlige virksomheter.

SP ønsker å bekjempe antisemittisme og muslimfiendlighet. SP vil styrke likestillings- og diskrimineringsombudets rolle, og de er samtidig åpne for kvotering kan tas i bruk for at ledergrupper i statlige foretak der staten har eierandel består av minst 40 % av begge kjønn. SP ønsker å arbeide mot all diskriminering i arbeidslivet. SP ønsker ikke å utvide rammene for familiegjenforening. SP ønsker å legge asylmottak utenfor de store byene.

Venstre vil bekjempe all diskriminering og rasisme. De mener deltakelse i arbeidslivet er essensielt for integrering, og ønsker derfor å etablere en prøveordning der arbeidsgiver mottar integreringstilskudd. Venstre ønsker å innføre anonyme søknader til stillinger i det offentlige. De vil likestille statsstøtten, og vil at trossamfunnene i større grad skal finansieres av medlemmene. Venstre vil gjøre det enklere å få familiegjenforening.

Krf skriver i sitt partiprogram at de har nulltoleranse for rasisme, diskriminering og hatkriminalitet. Krf ønsker å fremme reell likestilling mellom kjønnene, og ønsker et lovfestet krav om at ledergruppene i statlige foretak skal bestå av minst 40 prosent av begge kjønn. Krf er åpne for kjønnskvoltering. De vil følge opp handlingsplanen mot diskriminering og rasisme, samt bekjempe problematiske holdninger og strukturer. Krf nevner spesifikt at de vil følge opp handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Krf har fokus på mangfold i alle former.

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Når det gjelder HRS er Høyre kritiske, men noe ulne hva gjelder videreføring av støtte – mens FrP er sterke tilhengere av HRS og premissleverandører for dem.

Høyre nevner i sitt partiprogram at fremveksten av høyreekstremisme, antisemittisme og radikal islam er trusler mot demokratiet, men nevner ikke muslimhat spesifikt i sitt partiprogram. Høyre vil jobbe for en nasjonal handlingsplan mot hatkriminalitet. Høyre ønsker å legge til rette for integrering ved å videreføre og forbedre introduksjonsprogrammet. De vil arbeide for at innvandrerkvinner fra grupper med lav deltakelse i arbeids- og samfunnsliv deltar i større grad på disse arenaene. Høyre knytter mye av integreringspolitikken til innvandring, og ikke noe særlig til for eksempel jobb og sysselsetting. Høyre ønsker imidlertid generelt å arbeide mot diskriminering.

FrP mener det er et godt integreringstiltak å forby bruk av religiøse plagg i offentlige stillinger med myndighetsutøvelse, og ønsker videre å innføre forbud mot hijab i grunnskolen. Frp ønsker også å forby bruk av heldekkende plagg (burqa/niqab) i alle undervisningsinstitusjoner. Frp er imot alle former for kvotering.

H

FrP

FAMILIEPOLITIKK OG ETIKK

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

Som i kristendommen er familien vektlagt som samfunnets grunnsten i islam. Dessuten er religion opptatt av at mennesket tar etiske valg. Innenfor islamsk teologi står ekteskapet, barn og familiesamhold sentralt og er hyppig nevnt i islams hellige tekster. Følgelig er temaer som berører familien – som vilkår for småbarnsfamilier, ekteskapets definisjon og rolle i samfunnet, oppdragelse, diverse påvirkninger i barnas liv, abort og kjønnsidentitet – viktige for mange norske muslimer.

DE RØDE PARTIENE

Generelt kan det sies om de røde partiene at de er opptatt av gode økonomiske ordninger og annen velferd for familiene, men ikke like opptatt av fleksibilitet og familienes selvstendighet. Fokuset virker å være mer på offentlige institusjoner, som barnehagen og skolen, enn familien. Eksempelvis vil samtlige røde partier skrote kontantstøtten, en ordning hvis intensjon er å sikre fleksibilitet for småbarnsfamilier og at ettåringer kan få være med familien istedenfor å være i barnehage. **Rødt, SV og Ap** ønsker heller ikke fleksibilitet i uttak av fødselspermisjon.

Likevel er det som kanskje er mest relevant å vite for norske muslimer om de røde partiene at de i enda sterkere grad enn i dag ønsker å bruke barnehagen og den offentlige skolen som arena for å spre ultraliberale, og delvis radikale, verdier om seksualitet, kjønn og familieformer. "Rosa kompetanse" er en såkalt fagavdeling i organisasjonen "FRI" – foreningen for kjønns – og seksualitetsmangfold, som tilbyr faglig bistand og undervisning om kjønns – og seksualitetsmangfold til helsevesenet, barnevernet, skolesektoren, barnehagen, politi- og påtalemyndighet samt bedrifter. Ideene i "rosa kompetanse" er med andre ord forfektet av en interesseorganisasjon som har en kjønnsradikal ideologi, og ikke nødvendigvis driver forskningsbasert opplysningsarbeid. De røde partiene er tydelige på "rosa kompetanse"-ideologien skal styrkes, og ønsker også å spesifikt øke støtten til interesseorganisasjoner som fremmer slike ideologier.

Videre vil både **SV og Rødt** åpne for en tredje kjønnskategori, og begge partiene ønsker å avskaffe Rikshospitalets behandlingsmonopol på kjønnskifte-behandling hos mennesker som opplever kjønnsdysfori. Disse to partiene er med andre så radikale i dette spørsmålet at de gjerne vil tilrettelegge for flere kjønnskifter ved å pulverisere fagmiljøet som driver med en så komplisert tilstand. Ønske om desentraliseringen er ikke forskningsbasert, men ideologisk motivert.

I abortspørsmålet er de tre røde partiene også enige om å fjerne abortnemndene. I praksis betyr det at grensen for selvbestemt abort utvides fra 12 til 18 uker, og kan innebære flere aborter enn de som finner sted med dagens abortlovgivning.

På den andre siden er det positivt, sett fra mange norske muslimers ståsted, at både **Rødt og SV** er tydelige motstandere av prostitusjon og pornografi.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

Som på andre politikkområder, er det også i familie – og etikkspørsmål et stort sprik mellom hvor de ulike sentrumpartiene står.

Generelt skiller **KrF** seg tydelig ut som parti i familie – og etikkspørsmål sammenlignet med alle andre partier i Norge, på tvers av høyre-venstre-aksen. Partiet er det eneste som kan oppfattes som verdikonservativt i slike spørsmål.

Overordnet er **KrF** opptatt av at familiene skal ha større handlingsrom og fleksibilitet. Fokuset er sterkt på mer tid sammen for familien, og at arbeidslivet skal tilpasses familielivet, og ikke omvendt. **KrF** sier de er garantist for kontantstøtten, men vil samtidig også øke barnehagenes kvalitet. Sentrumpartiet ønsker også en mer fleksibel fordeling av foreldrepermisjonen, og utvidelse av denne med fire uker. I partiprogrammet kritiseres den rådende ideen om at "arbeidslinjen" prioriteres fremfor familien.

For småbarnsfamilier vil **KrF** også innføre en ekstra ferieuke for dem som har barn under 10 år. I partiprogrammet opptatt av ekteskapet som beste samlivsform. **KrF** ønsker at barn skal ha både en mor og en far – noe ingen andre partier fastslår.

Hva seksualitet og kjønnsidentitet angår, er **KrF** tydelige på å ta avstand fra at skolen og barnehagen skal bli arena for ideologisert kamp fra interesseorganisasjoner som vil tilsidesette en biologisk kjønnsforståelse. Som eneste politiske parti understreker **KrF** at de vil sikre oppdatert og forskningsbasert kunnskapsformidling i slike spørsmål, i motsetning til tilnærmet alle andre politiske partier som åpner opp for at aktivister og mennesker med radikal kjønnsideologi skal få fritt spillerom blant barn og unge.

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

KrF har også et mål om å ønske reduksjon i antall aborter i samfunnet og sier tydelig nei til aktiv dødshjelp, et spørsmål som også bør engasjere norske muslimer.

Noe overraskende er det at **Senterpartiet** i spørsmål om kjønnsidentitet fremstår som nokså radikale når de lener seg på interesseorganisasjonen FRI og eksplisitt på "rosa kompetanse". Foruten dette punktet har imidlertid en politikk på familie – og etikkspørsmål som nok vil interessere mange norske muslimer. Partiet er opptatt av fleksibilitet i uttak av fødselspermisjon, sier nei til aktiv dødshjelp, har restriktivt syn på genteknologi, ønsker ikke liberalisering av abortloven og vil opprettholde kontantstøtten.

I familiepolitikken ser **MDG** ganske likt ut som **Senterpartiet**, de er positive til kontantstøtten og ønsker noe mer fleksibilitet i uttak av foreldrepermisjon. Når det gjelder seksualitet og kjønnsidentitet er de likevel tilnærmet like liberale og radikale som SV og Rødt, med blant annet ønske om innføring av et tredje kjønn.

Av sentrumspartiene stiller det siste sentrumspartiet, **Venstre**, i egen klasse. De er på nesten samtlige punkter identiske med Rødt og SV, det gjelder alt fra

ønske om avvikling av kontantstøtten, syn på seksualitet og kjønnsidentitet og liberalisering av abortloven.

VENSTRE

V

miljøpartiet
de grønne

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Hos **Høyre** er det lite som minner om verdikonservatisme. Partiets linje i spørsmål som berører familie og etikk er ganske lik venstresiden. At partiet i partiprogrammet poengterer familiens viktighet fremstår rent symbolsk. Høyres politikk vedrørende kjønnsidentitet og støtte til relativt radikal kjønnsideologi, og opplæring i denne for barn, er forbausende lik Rødt og SV. Dessuten vil partiet oppheve sexkjøpsloven, som forbyr kjøp av seksuelle tjenester. Til gjengjeld ønsker ikke Høyre liberalisering av abortloven og har et restriktivt syn på bioteknologi.

FrP skiller lag med Høyre på en del vesentlige punkter i familiepolitikk og etikk. Det mørkeblå partiet har intet fokus på opplæring i spesifikk kjønnsideologi og seksualitet i barnehage og skole, og ønsker å beholde kontantstøtten – med en del modifikasjoner. På den annen side er partiet ganske liberalt i bioteknologi-spørsmål og ønsker å oppheve sexkjøpsloven i likhet med Høyre.

H

FrP

UTENRIKSPOLITIKK

Hvorfor er temaet viktig for norske muslimer?

Mange norske muslimer har sin opprinnelse fra land i Sør-Asia, Midtøsten, Nord-Afrika og Balkan. Felles for disse områdene er at de er urolige og konfliktfylte områder, med periodevis og stedvis betydelig vestlig engasjement. Noen steder også norsk engasjement. I flere av disse områdene er det store muslimske befolkningsgrupper som lider. Noen eksempler er palestinerne, kashmirerne og uigurene. Dessuten er det et på grunn av og i kjølvannet av kolonitiden vokst frem et globalt muslimsk narrativ – som gjerne kan kritiseres – om at den muslimske verden er ofre en for vestlig imperialisme – både av kulturell og geografisk art. Alt dette bidrar til at norske muslimer er svært opptatt av utenrikspolitikk, ofte mer enn innenrikspolitikk. Så vidt oss bekjent er det ikke gjort noen store undersøkelser blant muslimer som statistisk påviser dette, men vårt inntrykk er at de ulike partienes utenrikspolitiske standpunkter vektlegges langt mer enn annen politikk når norske muslimer velger parti. Vi tror utenrikspolitikk er en vesentlig del av årsaken til at det overveldende flertallet av norske muslimer tradisjonelt stemmer på venstresiden.

— POLITIKKEN GENERELT

Det er en rekke fellestrekk for utenrikspolitikken på tvers av de partipolitiske skillelinjene, og også på tvers av den tradisjonelle høyre-venstre-aksen i norsk politikk:

- Ønsket om internasjonalt samarbeid, spesielt med våre naboland
- Engasjement for fred, demokrati og menneskerettigheter
- Med unntak av FrP er partiene opptatt av en aktiv bistandspolitikk
- Fordømmer overgrepene mot uigurene i Kina og rohingya-minoriteten i Myanmar

DE RØDE PARTIENE

Når det gjelder bærebjelken i norsk sikkerhetspolitikk, NATO-medlemskap, ønsker både **Rødt** og **SV**, som eneste to partier, at landet vårt skal utmeldes fra forsvarsalliansen. Disse to partiene, i sterkest grad Rødt, er også kritiske til det nære samarbeidet med USA. **Ap** derimot er sterke tilhengere av fortsatt medlemskap i NATO og ønsker å dyrke et fortsatt nært forhold til USA.

Muslimere tradisjonelt er kritiske til vestlige intervensjoner i den muslimske verden. NATO-medlemskapet og det nære forholdet til USA er det som har dratt Norge inn i militære intervensjoner de siste årene, som i Afghanistan, Libya og Irak. Dette gjør at **Rødt** og **SVs** USA -og NATO-kritiske partiprogram finner gjenklang i de norskmuslimske massene.

De røde partiene, dette inkluderer i denne sammenheng også **Ap**, vinner også mange muslimske stemmer fordi de har en eksplisitt pro-palestinsk politikk. De definerer Israels politikk som okkupasjon og adresserer den ulovlige bosettingspolitikken, som er kjernen i overgrepene mot palestinerne. Av de røde partiene, er **Rødt** og **SV** tydelig mer pro-palestinske enn **Ap**.

Hva Kashmir angår, er ingen av de røde partiene spesielt engasjert. Imidlertid har både **SVs** Petter Eide og Rødts leder Bjørnar Moxnes på Stortinget tatt opp den vanskelige situasjonen den kashmirske befolkningen befinner seg i. **Ap** oppleves å ha en mer pro-indisk slagside, også tatt i betraktning at partiet ivret for fast indisk plass i FNs sikkerhetsråd ved årtusenskiftet.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

I midten av norsk partipolitikk spriker det i mange ulike retninger. Det største spriket i midten av norsk politikk handler om Palestina-spørsmålet. **KrF** er meget pro-israelsk, i partiprogrammet vektlegges "Israels rett til selvforsvar" og flytting av Norges ambassade til Jerusalem. Hverken palestinsk rett til selvforsvar, den israelske okkupasjonen eller den ulovlige bosettingspolitikken vies oppmerksomhet. KrF virker heller ikke å ofre noen tanker til palestinske kristne, som på lik linje med palestinske muslimer lider av den brutale okkupasjons- og bosettingspolitikken til Israel.

De andre sentrumspartiene – **MDG, Sp** og **Venstre** – er alle i hovedsak pro-palestinske, i betydning av at de adresserer røttene til konflikten, det vil si den israelske okkupasjonen og bosettingspolitikken. Venstre vil også anerkjenne Palestina som stat.

Ellers er det verdifullt å nevne at alle de fire sentrumspartiene er NATO-tilhengere og relativt USA-sentrerte i sikkerhetspolitikk. Sp er dog kjent som en sterk motstander av EU-motstander, og de vil ta Norge ut av EØS-avtalen og Schengen.

Med hensyn til Kashmir-spørsmålet er det vanskelig å finne noe spesielt engasjement fra noen av partiene i sentrum av norsk politikk.

VENSTRE

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Begge de blå partiene står for en USA – og NATO-orientert utenrikspolitikk, der **FrP** fremstår som det desidert mest USA-orienterte politiske partiet i Norge. FrP er også det mest Kina-kritiske partiet i det politiske landskapet i Norge, men til gjengjeld virker de ikke å være spesielt engasjert i uigur-spørsmålet. Det er Hong Kong som er plattformen for Kina-kritikken.

FrP er muligens enda mer panegyriske tilhengere av Israel enn KrF. **Høyre** på sin side plasserer seg rett etter FrP og KrF dersom partiene rangeres etter Israel-støtte. Høyre ønsker økt samarbeid med Israel, og er i partiprogrammet mer opptatt av å ta avstand fra ulike palestinske organisasjoner og nevner ikke kildene til konflikten. Til Palestinakomiteen har partiet imidlertid understreket at det ser på okkupasjonen og bosettingene som et hinder mot fred. Høyre støtter også tostatsløsningen.

I Kashmir-spørsmålet fremstår FrP som partiet som i størst grad støtter det indiske narrativet i spørsmålet. Høyre er generelt ikke særlig engasjert i saken, mens Unge Høyre har vedtatt å støtte folkeavstemning i Kashmir.

H

FrP

UTDANNELSE OG SKOLE

Hvorfor er dette temaet viktig for norske muslimer?

Dette temaet er viktig av den opplagte grunn at muslimer, som alle andre grupper i samfunnet, produserer barn og burde være opptatt av en god fremtid for dem. Mange muslimer har røtter fra asiatiske og afrikanske kulturer, hvor man er vant til stort fokus på utdanning for å kunne klare seg i livet, disiplin i skolen og kommer fra en

økonomisk dårligere stilt bakgrunn enn mange andre i Norge. Andre kommer fra bakgrunner med høy utdanning og økonomi i hjemlandet, men har blitt flyktninger, og måttet starte fra "bunnen" av igjen fordi de mangler et godt språk eller grader som godkjennes. Denne bakgrunnen gjør at utdanning og disiplin settes svært høyt hos muslimer. Nå når vi er kommet så langt at alle har rett til utdanning og mange har barn med godt norsk språk, er utfordringen for neste generasjons muslimer ikke så mye lenger at barna skal ta utdanning, men hva slags skolesystem man ønsker. Og ikke minst, hvilke verdier burde læres på skolen? Digitalisering opptar også mange foreldre, selv om ingen av partiene vier temaet særlig stor oppmerksomhet.

DE RØDE PARTIENE

Hovedbudskapet til de røde partiene er å motvirke og ikke opprettholde sosiale forskjeller i samfunnet, ved å i praksis gi reelt like muligheter til alle typer barn, ikke bare å måle barn med tradisjonell testing.

Rødt mener skolen bare er tilpasset de som liker teori og har høyt utdannede foreldre og vil ha en blanding av teori og praksis i læringen, og digitale og ikke-digitale hjelpemidler. Barna skal få gratis næringsrik mat på skolen. Skolen skal være leksefri for å utjevne forskjeller, da foreldre som hjelper til med lekser har ulik bakgrunn og tidsmessig kapasitet, og SFO skal være gratis. Lærere skal stå mer fritt ift nasjonale prøver, så barna kan testes på andre måter enn bare teoretiske. Reform 97 skal tilbakeføres, slik at 6-åringene igjen blir førskolebarn, og kan lære mer gjennom lek og fysisk aktivitet. Karakterer skal avskaffes og barna skal kunne måles på andre måter, for eksempel mappevurdering. Dette gjelder også ordens- og oppførsleskarakterer.

SV legger seg på den samme linjen. De har også fokus på kreativitet, kunst og kultur i tillegg til fysisk utfoldelse, og at barna skal ha minst en time fysisk aktivitet hver dag. I første omgang vil de forsøke med karakterfri 8.klasse, med mål om en helt karakterfri ungdomsskole til slutt. Begrunnelsen for dette er å redusere stress som mange barn angivelig føler på, og å heller øke motivasjon og lærelyst.

Ap har også mye av den samme politikken. De vil begynne med gratis SFO for 1.klassinger. De vil rekruttere flere lærere, slik at det blir færre elever pr lærer og læreren kan gi dem bedre tid. Alle barn i grunnskolen skal få gratis mat og har fysisk aktivitet hver dag. De vil imidlertid ikke slutte med nasjonale prøver da de anser dette som viktig for å få kunnskap om barnas ferdigheter, men slutte med overdreven testing på skolene. En ting Ap spesifikt nevner er også å tilrettelegge for at faglig *flinke* elever får mer utfordringer.

R

AP

SV

DE I MIDTEN

MDG sin skolepolitikk er ganske lik Ap sin. Noen spesifikke punkter som kan være verdt å merke seg med MDG er at de ønsker leksefri skole mellom 1.-4. klasse, mer voksnetthet i skoler og barnehager, gradvis innføring av bærekraftig og sunn skolemat, tilrettelegge for praktiske arbeidsmåter og fjerne ordens- og oppførselkarakterer. De ønsker også mindre testing og måling som Ap, men ikke å fjerne det helt som Rødt og SV. De nevner spesifikt at skolen må vareta mangfoldet av elever.

For **SP** er det selvfølgelig viktig med desentraliserte skoler, og gode tilbud på skoler i alle nærmiljøer. De nevner at utdanning må legge opp til det behov fremtidens arbeidsliv har, og at de vil ha en sterk gratis offentlig skole som ikke er styrt av sosial bakgrunn og geografi.

Venstre har et høyt fokus på utdanning i årets valgkampanje- det virker som miljøet og skolen er kjernesakene deres denne gangen. Venstre sitt mantra er kunnskap gjennom å utdanne rekordmange gode lærere, og at barna skal få bedre tid med lærer. Barn som faller utenfor eller kommer som asylsøker barn skal få hjelp tidlig. Denne kunnskapsbasen mener Venstre i neste omgang vil utjevne sosiale forskjeller, skape mer arbeidsplasser og mennesker som løser morgendagens utfordringer. I motsetning til de rød partiene ønsker Venstre gratis tilbud om SFO og barnehage kun til dem som har behov for det.

KrF vil i likhet med Rødt tilbakeføre 1.klassingene til førskolebarn, som de mener vil gi den ekstra gode starten og tryggheten for læring. De vil satse på 1-4. klassingene, slik at barn får et best mulig grunnlag for videre utdanning. De vil redusere testregimet, men fortsette med lekser, da de mener det er viktig med dialog og involvering mellom skole og hjem. KrF har nulltoleranse for mobbing og ønsker mobbeombud i hvert fylke. I motsetning til mange andre partier, er det for KrF er også viktig å bringe den kristne kulturarven og tradisjonene videre. De ser ikke på skolen som et sted man bare skal tilegne seg kunnskap, men at man skal lære gode verdier, medmenneskelighet og respekt for andre- altså et hint av at tradisjonell oppdragelse er viktig å videreføre.

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Høyres kjernebudskap er kvalitet, kunnskap, like muligheter og å sette inn innsatsen tidlig nok. I så måte er målene de samme som hos de røde og sentrumspartiene. Hvilken metode man mener er best, er derimot litt annerledes. De legger et større ansvar på barna, ved å stille høye krav ikke bare til lærere, men også til elever (særlig på ungdomsskolen), for eksempel med tanke på oppmøte. De vil at alle skal få tilpasset undervisning, slik at de som trenger hjelp får det, men også at de som trenger fler utfordringer får tyvstarte på neste nivå. De vil også ha en undervisning som er relevant for

arbeidslivet. En ting som karakteriserer Høyre mer enn de andre partiene er kanskje den *enkeltes ansvar*.

Frp har mye forskjellig politikk. De legger opp til en fleksibel skolestart, slik at noen barn kan starte senest ved 7 år, mens andre starter tidligere. De ønsker flere internasjonale og private skoler, og at offentlige og private skoler skal behandles likt når det gjelder finansiering. Nynorsk skal være valgfritt, de vil ha fritt skolevalg og forbud mot hijab i barneskolen. De kjemper også mot kjønnsdelt undervisning. I likhet med KrF vil de ha nulltoleranse mot mobbing, og fokuset skal være på at MOBBEREN må endre skole hvis ting ikke løser seg. Lærere skal ha rett til å forsvare seg når de blir angrepet av elever. De vil at læreryrket skal bli et statusyrke. Barn med spesielle behov skal få dette tilrettelagt og realfagene skal styrkes. I likhet med KrF ønsker de å sikre kristendom og den kristne kulturarv i grunnopplæringen. Det er litt vanskelig å få tak på hvilke verdier eller kjernekonsepter som er viktige for Frp i skolepolitikken.

Som en liten sammenligning, så virker ikke de blå så innstilt på å endre skolesystemet eller lage et skolesystem tilpasset ulike typer barn som de røde, men å ha mer fokus på å hjelpe de som sliter med dagens system og sette inn ressurser tidlige for å få barn opp og frem. De ønsker også å styrke yrkesfagene.

H

FrP

MILJØ - OG KLIMAPOLITIKK

Hvorfor er dette viktig for norske muslimer?

I islam står etikk og moral sentralt, og islamsk lære oppfordrer muslimer til at de skal ta vare på jordkloden. Muslimer tror på at mennesker er Guds stuerter på jorda, og at de vil bli holdt ansvarlige for sine handlinger på dommedagen – herunder at de vil stå til ansvar for hvordan de tok vare på jordkloden og alt levende på den. Mange muslimer kjenner f.eks. til beretningen om hvordan Profeten Mohammad oppfordret

muslimer til å plante trær og sa at det å plante et tre er en veldedig handling som vil gi en person belønning frem til dommedagen. Det finnes også utallige eksempler på at Profeten Muhammed var særlig opptatt av å behandle dyr med barmhjertighet, og passet på å verken sløse med mat, vann eller forsøple rundt seg. I forlengelsen av alt dette bør norske muslimer være opptatt av miljø og klima. Den unge generasjonen norske muslimer som vokser opp bør særlig være opptatt av global oppvarming og hva politikerne gjør for å stanse fenomenet.

Det er videre også en kjensgjerning at mange land med en muslimsk majoritet er særlig utsatt for konsekvensene av global oppvarming. Dette er en grunn til at mange norske muslimer i fremtiden bør være særlig opptatt av hvordan norsk miljø- og klimapolitikk fokuserer på å ta sin del av regningen, og samtidig hjelpe de landene som vil stå overfor den verste delen av krisen.

Miljø- og klimapolitikk er mangt. Det omfatter alt fra klima, natur, miljøgifter og avfall, samferdsel og kollektivtransport til dyrevern. Alt kan av åpenbare årsaker ikke berøres her, og det fokuseres av den grunn på et knippe utvalg av temaene som Wasila opplever engasjerer norske muslimer særlig mye – klimakutt, oljepolitikk og kollektiv transport og elbiler.

DE RØDE PARTIENE

Rødt:

Klimakutt:

- Norge skal kutte utslippene sine med 70 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå og være et nullutslippssamfunn innen 2050
- Norge skal også bidra med penger for at andre land skal kutte utslipp

Olje:

- Slutte å åpne for nye oljeutvinningsfelt på norsk sokkel
- At bare igangsatte og vedtatte utbygginger skal gjennomføres
- Planlagt nedtrappe olje- og gassnæringen

Kollektivtransport og elbiler:

- Ha et prøveprosjekt med mål om gratis kollektivtransport over hele landet for alle. I større byer skal gratis kollektivtrafikk kombineres med restriksjoner for biltrafikken
- Umiddelbart innføre gratis månedskort til ungdom og studenter (uten aldersgrense), minstepensjonister og uføre, som gir rett til ubegrenset antall reiser med all kollektivtransport
- Bygge ut god kapasitet av hurtigladere for elbil i alle kommunesentre
- Redusere parkeringsarealet i byen - og omgjøres en stor del av det til grøntområder og boligtomter

SV:

Klimakutt:

- SV vil redusere norske klimautslipp med 70 prosent før 2030
- SV vil at landet skal være helt utslippsfritt innen 2040. Partiet vil derfor lage en plan for hvor mye alle i Norge må kutte, og mener det er usolidarisk å betale andre land for å kutte for oss.
- I tillegg vil de øke CO₂-avgiften, at det skal bli dyrere å importere varer og kreve at all industri og transport skal bruke fornybar energi.

R

AP

SV

Olje:

- SV vil stanse all leting etter mer olje. Oljeplattformer som allerede finnes skal få strøm fra havvind.
- SV vil at utvinningstillatelser ikke skal forlenges automatisk, men vurderes etter strenge krav til lønnsomhet og påvirkning på klima og miljø
- Partiet vil gjøre det det dyrere å hente opp olje, slik at mer bli liggende under bakken.

Kollektiv transport og el-biler:

- Innføre et nasjonalt ungdomskort. Ha et rimelig månedskort for tog, buss og båt som gjelder for reiser i hele landet for alle under 20 år
- Ha studentrabatt på all kollektivtransport
- utrede tiltak som legger til rette for økt bruk av elbiding
- ha en parkeringspolitikk som reduserer biltrafikken

Arbeiderpartiet:

Klimakutt:

- Kutte 55 prosent av de norske klimagassutslippene målt mot 1990 innen 2030

Olje:

- Ap vil fortsatt pumpe opp olje, men halvere utslippene fra produksjonen innen 2030 og ha nullutslipp som mål
- Ap vil gjøre Norge karbonnøytralt før 2050. Derfor mener de hele samfunnet jevnlig må kutte i utslippene. Ap vil øke CO2-avgiften gradvis fram mot 2030

Kollektiv transport og elbiler:

- Arbeiderpartiet ønsker å bedre kollektivtransport, og legger særlig vekt på at staten må bidra mer til utbygging av kollektive transportløsninger i og rundt de store byene.
- Partiprogrammet deres sier ikke noe om billigere kollektiv transport, eller redusering av parkeringsarealer i byene
- Gradvis redusere fordelene på de dyreste elbilene, og øke CO2-komponenten for nye bensin- og dieslbiler for å nå målet om at alt nybilsalg skal være nullutslippsbiler innen 2025
- Bygge ut ladestasjoner for elbil i hele landet

R

AP

SV

DE I MIDTEN

MDG:

Klimakutt:

- Norge skal kutte utslipp med 80 prosent innen ti år og 95 prosent innen femten år
- MDG vil innføre egne klimabudsjetter i statsbudsjettet fra neste år. De

største grepene er å legge ned olje- og gassindustrien, at transport og industri skal bruke fornybar energi og innføringen av en klimabelønning der inntekter på miljøavgifter deles ut til folket.

Olje:

- MDG vil ikke åpne opp noen nye oljefelt, og de som allerede finnes skal ikke utvides. Alle økonomiske fordeler som oljebransjen har skal avskaffes, og partiet vil arbeide for en global stans av all oljevirkosomhet i Arktis.
- Vil ha slutt på utslipp av klimagasser innen 2050. De vil lage klimabudsjett for alle deler av Norge, øke CO2-avgiften og satse på klimavoter.
- Partiet vil også lage et klimafond som skal investere i fornybar energi i utviklingsland og gjøre det dyrere å kjøpe varer fra land der industrien ikke betaler for utslipp.

Kollektivtransport og elbiler:

- Kutte kollektivprisene med 20 prosent
- Utrede innføring av gratis kollektivreiser innad i eget fylke for ungdom under 26 år
- Gjennomføre mer fleksibel kjernetid og bruk av hjemmekontor i offentlige virksomheter, særlig i byområder, for å utnytte kapasiteten i kollektivnettet bedre og redusere transportbehov
- Sørge for at det bygges ut et sammenhengende ladenett innen 2023, og prioritere at infrastrukturen i distriktene bygges ut slik at elbil blir et reelt alternativ i hele landet
- Redusere biltrafikken i og rundt de større byene med minst 20 prosent i løpet av stortingsperioden og en tredjedel innen 2030.

VENSTRE

V

miljøpartiet
de grønne

MDG

SP

KrF

KrF:

Klimakutt:

- KrF vil halvere utslippene innen ti år
- KrF vil ha slutt på utslipp av klimagasser innen 2050. De vil lage klimabudsjett for alle deler av Norge, øke CO2-avgiften og satse på klimavoter.
- Partiet vil også lage et klimafond som skal investere i fornybar energi i utviklingsland og gjøre det dyrere å kjøpe varer fra land der industrien ikke betaler for utslipp.

Olje:

- KrF vil ikke lete etter olje i nye områder, men er åpne for å utvide de som allerede finnes. Når det bygges nye oljeplattformer, skal disse gå på strøm. Partiet vil også lage en avtale med andre oljeland om å pumpe opp mindre olje.

Kollektivtransport og elbiler:

- Gjennomføre målsettingen om at alle nye biler som blir solgt etter 2025 skal være nullutslippsbiler. Hele transportsektoren bør være utslippsfri/karbonsøytral i 2030
- Partiprogrammet deres sier ikke noe om rimeligere kollektivtransport eller reduksjon av biltrafikk i sentrum.

Venstre:

Klimakutt:

- Norge skal kutte utslipp med minst 55% innen ti år
- Venstre vil gjøre det dyrere å forurense, effektivisere vannkraftverkene, og bygge flere kraftkabler for å utveksle fornybar strøm mellom Norge og Europa.
- Partiet vil også begrense oljefondets investeringer i fossile energiselskap.

Olje:

- Venstre vil ikke åpne nye oljefelt. Oljeplattformene som allerede finnes skal gå på strøm. Venstre vil også fjerne de gode skatteordningene for oljeselskapene, slik at de får mindre drahjelp fra staten.

Kollektivtransport og elbiler:

- Venstre vil innføre et nasjonalt ungdomskort som gjør det enklere å reise kollektivt. De ønsker også familierabatter på buss og tog, slik at flere familier kan velge vekk bilen.
- Vil sikre elbilfordeler ut 2025 for å nå målet om at alt nybilsalg skal være nullutslippsbiler.
- Vil sikre ladeinfrastruktur i hele landet

V

MDG

SP

KrF

DE BLÅ PARTIENE

Høyre

Klimautslipp:

– Norge skal være et lavutslippssamfunn innen tretti år

– Høyre vil gjøre det lønnsomt å kutte i utslipp. Partiet vil gradvis øke CO2-avgiften. Se ordforklaring, men samtidig redusere andre skatter og avgifter.

– Partiet vil også satse på EUs klimasamarbeid, plante 10 millioner trær hvert år og støtte klimakutt i utviklingsland.

Olje:

– Høyre mener olje- og gassnæringen må omstilles, ikke avvikles, og vil fortsette å lete etter olje. Halvparten av næringens utslipp skal kuttes innen ti år.

– Partiet mener at lavere skatter kan føre til mer konkurranse om produksjonen. I tillegg vil partiet undersøke om Lofoten, Vesterålen og Senja kan åpnes for utvinning av olje og gass

Kollektivtransport og elbiler:

– Følge opp Stortingets vedtatte målsetting om at alle nye personbiler innen 2025 skal være nullutslippskjøretøy

– Legge til rette for utbygging av hurtig- og lynlading for elbiler i hele landet

– Gradvis trappe ned elbilfordelene, i første omgang på de dyreste elbilene, men sørge for at det alltid skal lønne seg å kjøpe lav- og nullutslippsbiler

– Partiprogrammet sier ikke noe om rimeligere kollektivtransport, eller et mål om bilfritt eller bilredusert sentrum

H

FrP

FrP:

Klimautslipp:

- Norge kan kjøpe klimavoter, men må droppe særnorske klimaavgifter
- Frp vil se utslippene i verden i sin helhet og sier nei til klimaavgifter som bare skal gjelde Norge. De vil kjøpe klimavoter på steder der man får mest igjen for pengene.
- I Norge vil partiet satse på skogplanting, hydrogen og biogass, og videreutvikle oljevirkosmheten. Partiet vil ha slutt på det de kaller symbolske klimatiltak som går ut over innbyggernes frihet.

Olje:

Frp vil utvikle oljeindustrien og åpne for virksomhet i flere områder i nord, spesielt i de områdene i Barentshavet som grenser mot Russland. De vil også undersøke om man kan pumpe opp olje i Lofoten, Vesterålen og Senja så lenge strenge miljøkrav blir fulgt.

Kollektiv transport og elbiler:

- Vil styrke rammebetingelsene for kjøretøyhobbyen og bilkulturen der det viktigste må være skatte- og reguleringsfrihet
- Det skal bygges ny vei med god kapasitet i byområdene og dagens ordning med nullvekstmål for biltrafikk skal avvikles.
- FrP ønsker å avvise nullutslippssoner i byene, og partiprogrammet sier heller ikke noe om rimeligere kollektivtransport

Partiene som tar seg best ut på klima- og miljørelaterte spørsmål er jevnt fordelt på venstresiden og blant sentrumpartiene. På venstresiden scorer

Rødt og SV høyt, mens MDG og Venstre scorer høyt blant sentrumpartiene. De blå partiene er jevnt over mindre fokusert på klima- og miljøspørsmål.

H

FrP

TILBAKEMELDINGER KAN SENDES TIL
POST@WASILA.NO

LEVERT AV BANKRUPT STUDIOS

Så hvem fortjener *din* stemme?

Politikerne som velges på valgdagen den 13. september får makt til å styre og ta beslutninger på dine vegne. Disse beslutningene kan påvirke arbeidslivet, helsetjenester og skatt i din lokasjon.

Wasila har «Muslimsk parameter» for at du kan lese deg opp i de temaene som står deg nærmest. – For det er som sagt ingen parti noen av oss vil være helt enig i, men noen vil ligge nærmere hver og en av oss sin tankegang enn andre.